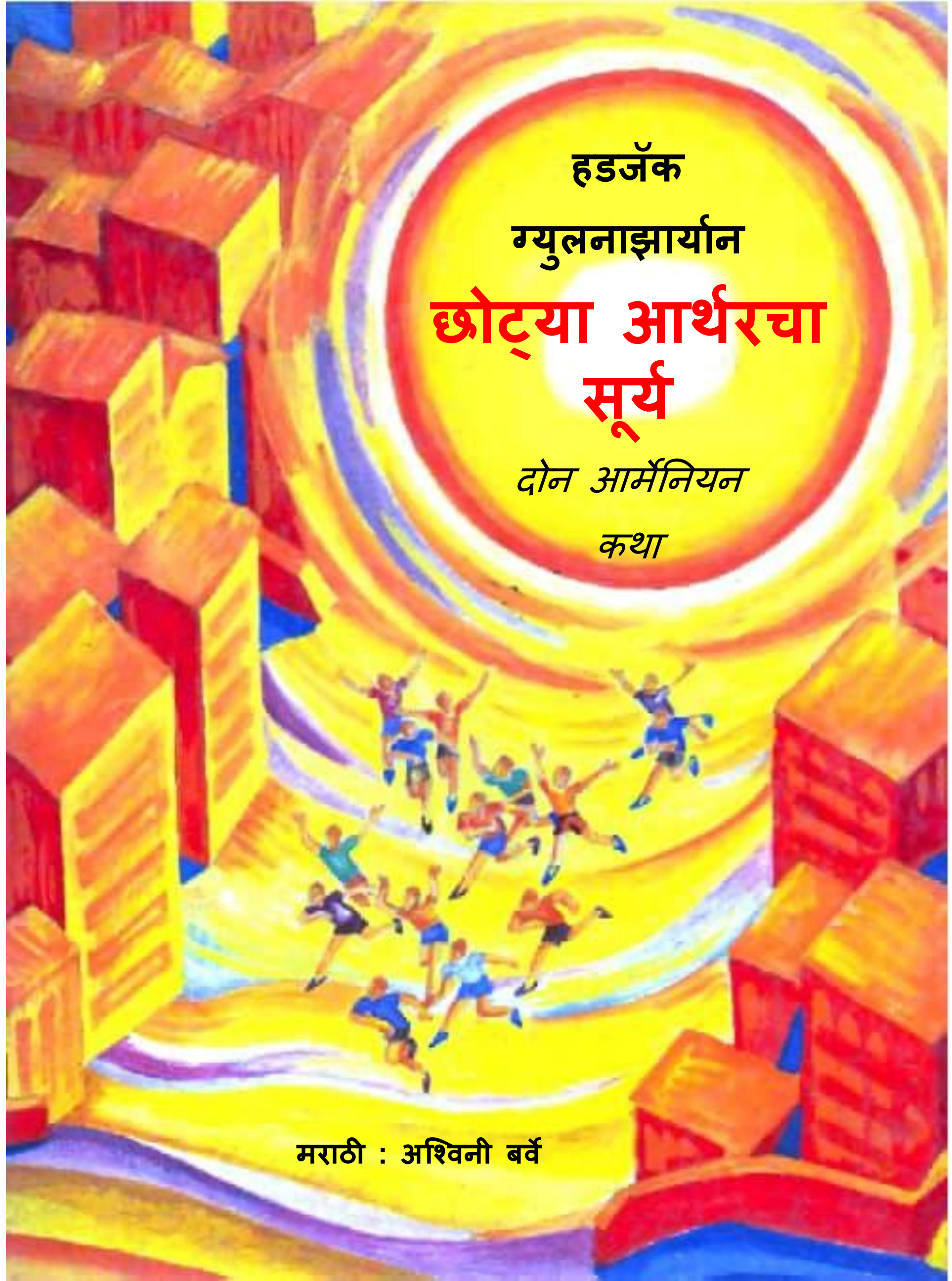
हडजॅक

ग्युलनाझार्यान

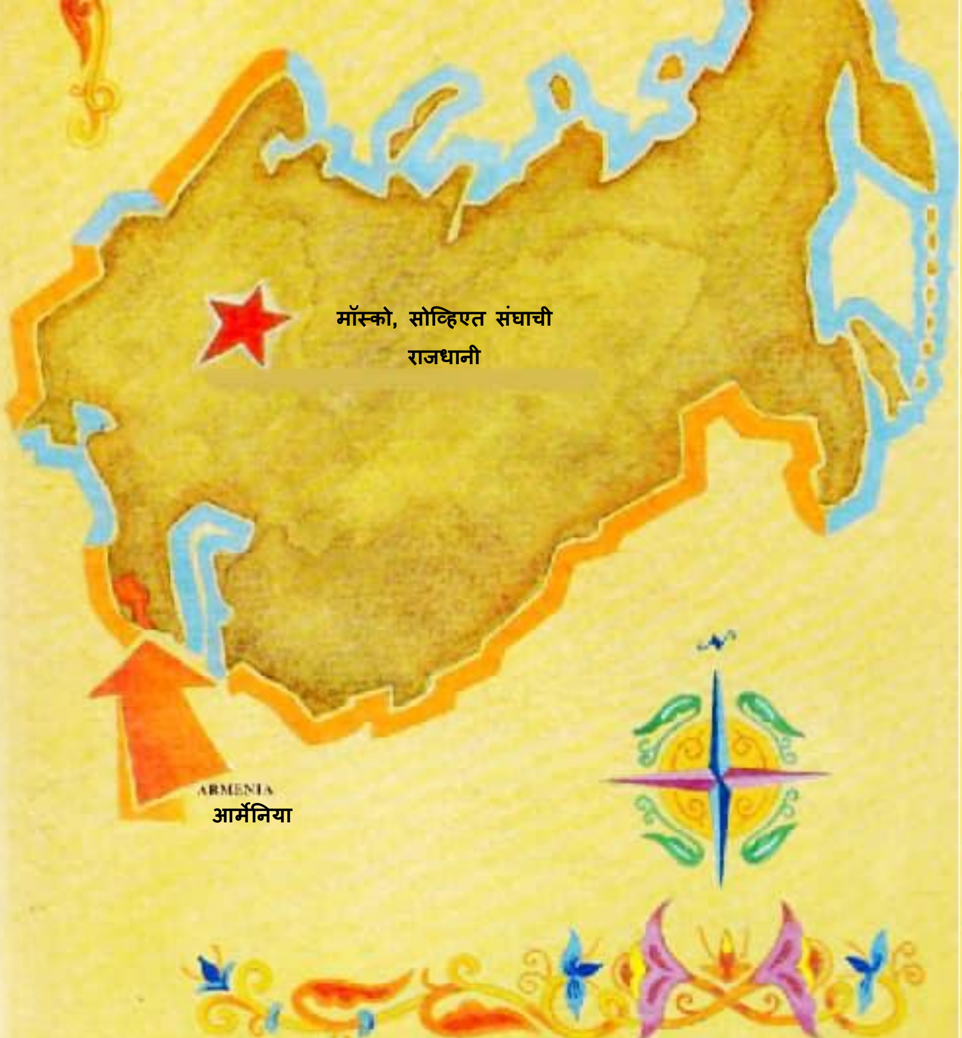
छोट्या आर्थरचा सूर्य

दोन आर्मेनियन कथा

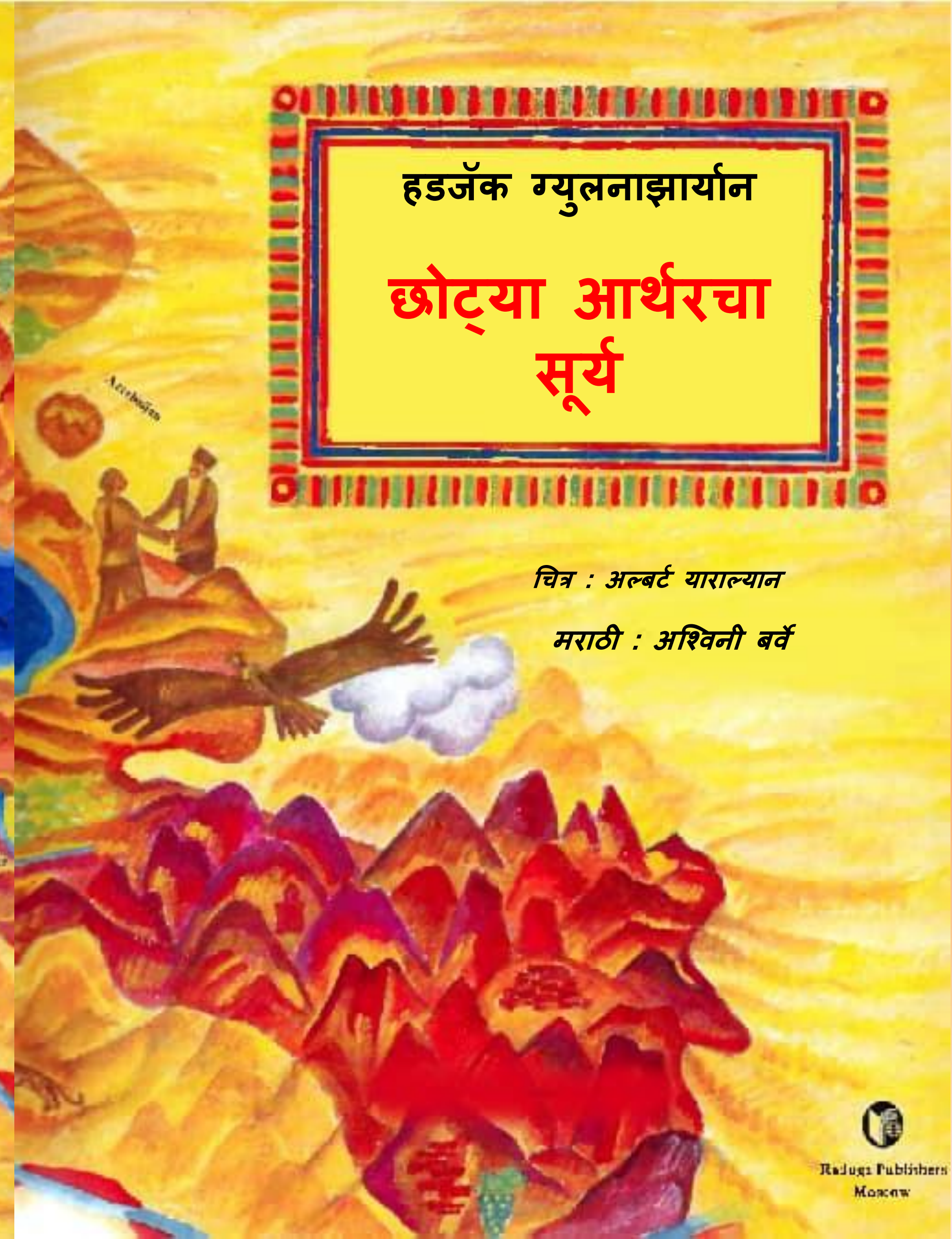
मराठी : अश्विनी बर्वे

सोव्हिएत युनियनचा नकाशा

अर्मेनिया, सोव्हिएत संघाच्या सर्वात दक्षिणेकडील घटक प्रजासत्ताकांपैकी एक, हा एक सुंदर पर्वतीय देश आहे. अर्मेनियाचे दयाळू आणि मेहनती लोक त्यांच्या निळ्या आकाशाखालील सूर्यप्रकाशित भूमीवर प्रेम करतात; त्यांना आपल्या पाहुण्यांना प्राचीन मंदिरे आणि किल्ले दाखवायला आवडते, आणि त्यांना सेवान सरोवराचा विशेष अभिमान आहे. जेव्हा इतरत्र सर्वत्र कडक ऊन असते, तेव्हा येथील निसर्गरम्यता आणि थंड हवा मोठ्या संख्येने सुट्टी घालवणाऱ्यांना त्याच्या किनाऱ्याकडे आकर्षित करते.द्राक्षे, पीच, नाशपाती, सफरचंद, खरबूज आणि विविध प्रकारच्या भाज्या - या सर्व गोष्टी अर्मेनियाच्या भूमीवर चांगल्या प्रकारे वाढतात आणि डोंगरावरील कुरणांमध्ये मेंढ्यांचे कळप चरतात. पण शेती हा अर्मेनियन लोकांचा एकमेव व्यवसाय नाही.सोव्हिएत सरकारच्या काळात, अनेक कारखाने उभारले गेले आहेत आणि आता हे प्रजासत्ताक संगणक, उपकरणे आणि इतर उत्पादने तयार करते. राजधानी येरेवान पूर्णपणे बदलली आहे, लहान मातीच्या घरांच्या जागी गुलाबी टफाच्या उंच इमारती उभ्या राहिल्या आहेत. रस्त्यांच्या दुतर्फा झाडे आणि फुले आहेत; सर्वत्र कारंजे आहेत आणि दगडांनी बांधलेल्या सिंचन कालव्यांमध्ये पाणी आनंदाने खळखळते.

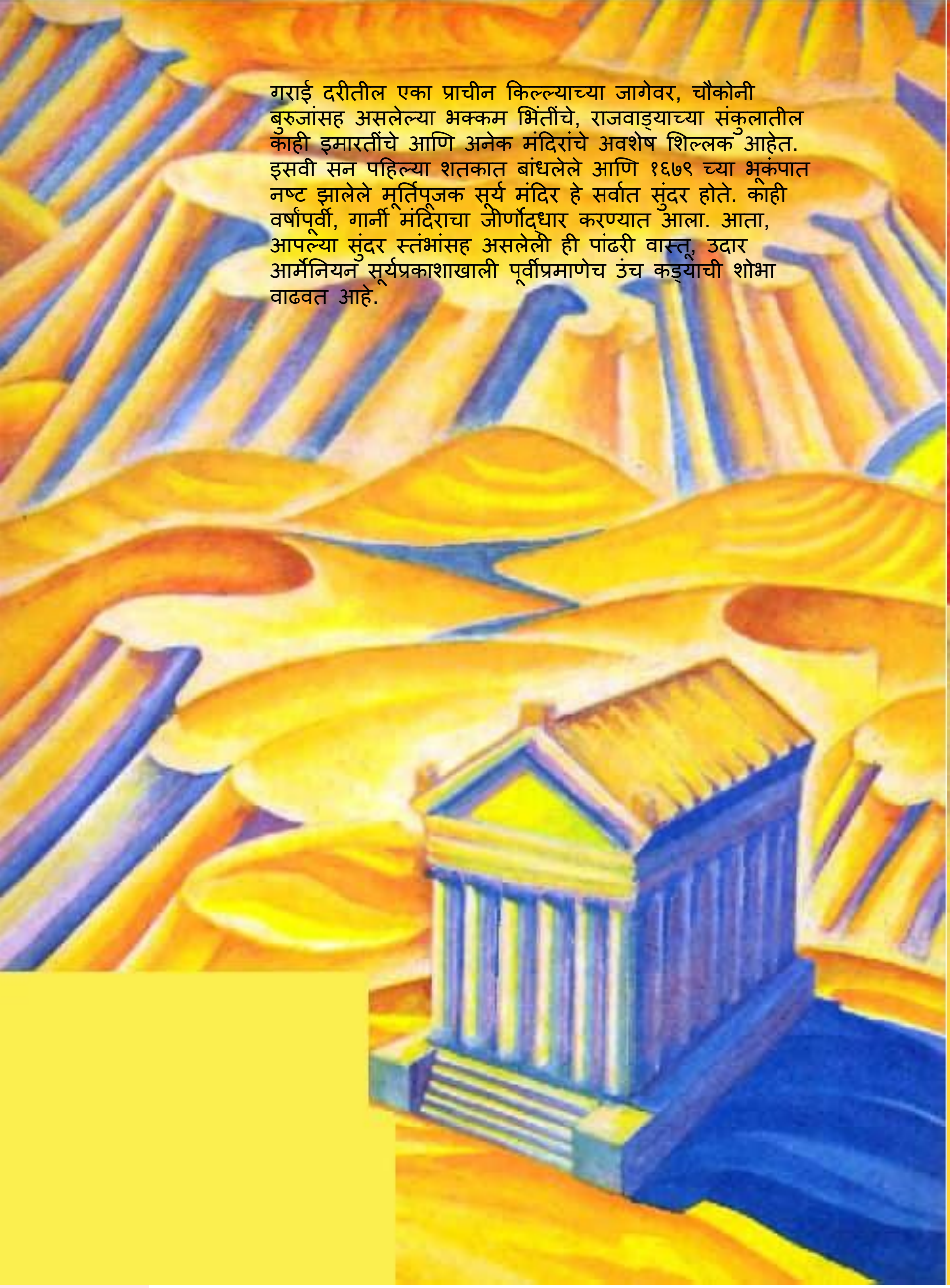
हडजॅक ग्युलनाझार्यान

छोट्या आर्थरचा सूर्य

चित्र : अल्बर्ट याराल्यान

मराठी : अश्विनी बर्वे

Raduga Publishers
Moscow

गराई दरीतील एका प्राचीन किल्ल्याच्या जागेवर, चौकोनी बुरुजांसह असलेल्या भक्कम भिंतींचे, राजवाड्याच्या संकुलातील काही इमारतींचे आणि अनेक मंदिरांचे अवशेष शिल्लक आहेत. इसवी सन पहिल्या शतकात बांधलेले आणि १६७९ च्या भूकंपात नष्ट झालेले मूर्तिपूजक सूर्य मंदिर हे सर्वात सुंदर होते. काही वर्षांपूर्वी, गार्नी मंदिराचा जीर्णोद्धार करण्यात आला. आता, आपल्या सुंदर स्तंभांसह असलेली ही पांढरी वास्तू, उदार आर्मेनियन सूर्यप्रकाशाखाली पूर्वीप्रमाणेच उंच कड्याची शोभा वाढवत आहे.

छोट्या आर्थरचा सूर्य

आजीला शरद ऋतू आवडत नसे. याउलट, लहान आर्थरला तो खूप आवडायचा. आजीला शरद ऋतू आवडत नसे कारण त्या काळात पाऊस पडायचा आणि त्यामुळे तिचा पाय दुखायचा. आर्थरला शरद ऋतू खूप आवडायचा. तो अनेक चांगल्या गोष्टी घेऊन यायचा.पीच आणि द्राक्षे, नाशपाती आणि सफरचंद. आणि आई त्या फळांपासून सर्व प्रकारचे "व्हिटॅमिन्स" बनवायची.

अर्मेनियामध्ये
फळांची कापणी

अर्मेनियामधील एका गावचा बाजार

सुजुक **हे अक्रोडाचे पीठ आणि द्राक्षाचा रस वापरून बनवलेली पेस्ट आहे.**

प्रत्येक शरद ऋतूतील सकाळी, आजी बाबांना म्हणायची:

मेसरॉप, जाऊन काही सफरचंद आणि द्राक्षं घेऊन ये: बाळाला जीवनसत्त्वांची गरज आहे.

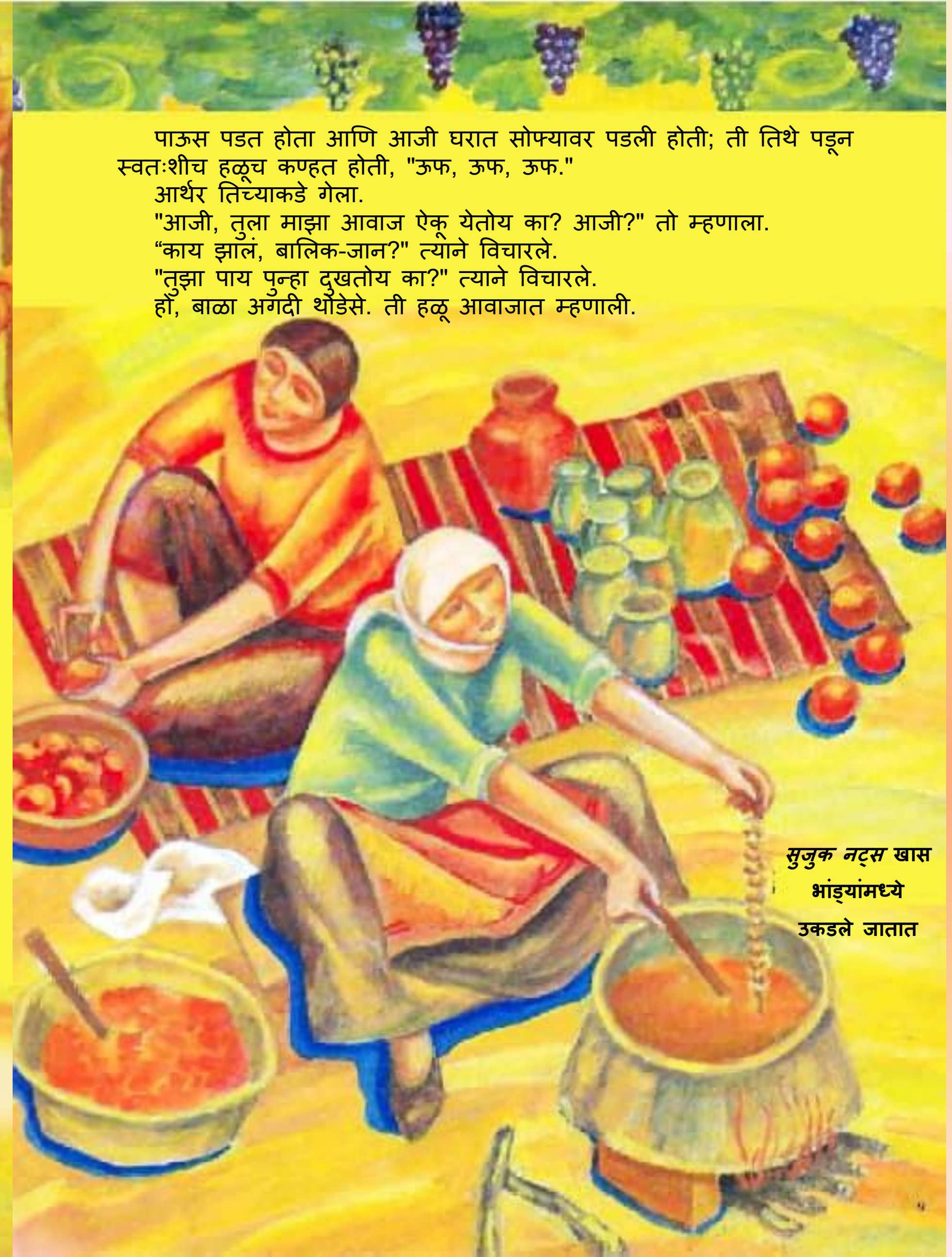
आणि मग बाबा बाजारात जाऊन सफरचंद, नाशपाती, डाळिंबं आणि बरंच काही विकत आणायचे.

लहान आर्थरला शरद ऋतू खूप आवडायचा.

आजीला नाही. आजीला व्हिटॅमिन्सची गरज नव्हती. प्रौढांना साधारणपणे व्हिटॅमिन्सची गरज नसायची. प्रौढ लोक फक्त गंमत म्हणून पीच, द्राक्षे आणि नाशपाती खायचे. त्यांच्यासाठी ती फक्त पीच, द्राक्षे आणि नाशपाती होती. आणि त्यांच्याकडे अजिबात जीवनसत्त्वे नव्हती.

अलानी **म्हणजे साखरेत मुरवलेले अक्रोड भरलेली सुकवलेली पीच फळे.**

एक प्राचीन मीठदाणी

पाऊस पडत होता आणि आजी घरात सोफ्यावर पडली होती; ती तिथे पडून स्वतःशीच हळूच कण्हत होती, "ऊफ, ऊफ, ऊफ."

आर्थर तिच्याकडे गेला.

"आजी, तुला माझा आवाज ऐकू येतोय का? आजी?" तो म्हणाला.

“काय झालं, बालिक-जान?" त्याने विचारले.

"तुझा पाय पुन्हा दुखतोय का?" त्याने विचारले.

हो, बाळा अगदी थोडेसे. ती हळू आवाजात म्हणाली.

सुजुक नट्स **खास भांड्यांमध्ये उकडले जातात**

आर्थरने आजीला एक संत्रं दिलं. "थोडी जीवनसत्त्वं घे, त्याने वेदना कमी होतील, "तो म्हणाला. आजी हसली. "बाळा, तूच खा," ती म्हणाली.

संत्र्यांनी मला काही मदत होणार नाही. मला सूर्यप्रकाश हवा आहे, पण सूर्य मला त्रास देण्यासाठी ढगांमागे लपला आहे.

छोटा आर्थर ढगांमुळे खूप वैतागला होता. त्याने पलंगाखालून आपल्या छोट्या कुत्र्याला, कोटोतला, हाक मारली, मग आपली खेळण्यातील बंदूक उचलली आणि बाल्कनीत गेला.

तो कुत्र्याच्या पिल्लाला म्हणाला, "ढगांवर भुंक, आणि मी माझ्या बंदुकीने त्यांना गोळ्या घालीन."

कोटो दोनदा भुंकला, पण फार मोठ्याने नाही. अर्थातच, त्याला काही कळले नाही आणि त्याला वाटले की कदाचित आर्थरला त्याच्यासोबत खेळायचे असेल; म्हणून तो आनंदाने भुंकला. एवढ्या क्षीण भुंकण्याने एक ढग का घाबरेल?

खरं तर, आर्थरने कोटोटच्या भुंकण्याकडे दुर्लक्ष केले. त्याने रागाने बंदूक चालवली आणि ओरडत राहिला :

बघ, अरे घाबरट लोकांनो, तुम्हाला सूर्य कशाला लपवायचा आहे? बघा! धूम, धूम, धूम.

आणि "बूम, बूम, बूम" ओरडून त्याचे तोंड थकेपर्यंत तो बंदूक चालवत राहिला.

तोपर्यंत ढग थोडे शांत झाले होते आणि पाऊस थांबला होता; तरीही सूर्य उगवला नव्हता.

"कदाचित, माझी बंदूक खूप लहान असल्यामुळे असेल," आर्थरने विचार केला.

जर माझ्याकडे राचिकसारखी तोफ असती तर, मी एकाच फटक्यात ढग लगेच विरून जातील.

पण आर्थरकडे तोफ नव्हती आणि राचिक दूर राहत होता.

म्हणून काहीच घडले नाही. मग आर्थर दुःखी मनाने खोलीत परत गेला आणि तो जाऊन त्याच्या आजीच्या शेजारी बसला.

"आजी, तुला माझा आवाज ऐकू येतोय का, आजी?" त्याने विचारले.

"आता काय करू, बाळा?" तिच्या आजीने विचारले.

आर्मेनियन मातीच्या खेळण्यां

मी ढगांना फक्त थोडे घाबरवले. पाऊस थांबला, पण सूर्य अजूनही लपलेला आहे. बघ ना, माझ्याकडे तोफ नाही, आणि ढग माझ्या बंदुकीला फारसे घाबरत नाहीत. आजी हसली.

"धन्यवाद, बाळा" ती म्हणाली. "पण बघ: तू पाऊस थांबवलास आणि मला थोडं बरं वाटायला लावलंस; आता माझ्या पायाला अजिबात दुखत नाही. मी तुझ्या वडिलांना तुझ्यासाठी एक तोफ विकत घ्यायला सांगेन. मग, अर्थातच, तू ते सगळे ढगही घालवून देऊ शकशील."

"आजी, तुला खरंच बरं वाटतंय का?" त्याने आग्रह धरला. आहा, किती छान वाटतंय, जणू अर्धी वेदना नाहीशी झाली आहे.

"आजी," आर्थर अचानक आनंदी होत म्हणाला, "आपल्याला काय करायला हवं हे मला माहीत आहे. आता मी तुझ्या दुःखाचा दुसरा भागही दूर करणार आहे."

"तोफेशिवाय तू हे कसे करणार?" आजीने हसून विचारले.

"तुला लवकरच दिसेल," तो ओरडला. "मी त्यांना हाकलून देईन, मी ढगांनाही हाकलून देईन. आजी, तुला माझा आवाज ऐकू येतोय का, आजी?"

"काय झालं, बाळा?" स्वयंपाकघरातून त्याच्या आईचा आवाज आला.

आर्थरला कागदाचा तुकडा हवा होता. आई म्हणाली, "बाबांच्या डेस्कवरून काहीतरी घे."

त्याच्या वडिलांच्या डेस्कवर वेगवेगळ्या प्रकारच्या कागदांचा ढीग होता. सर्वात आधी, आर्थरने एक कोरा कागद निवडला. मग त्याने एक जाड लाल पेन्सिल घेतली. त्याने तो कागद जमिनीवर ठेवला, पोटावर आडवा झाला आणि चित्र काढू लागला. तो इतका प्रयत्न करत होता की त्याची जीभसुद्धा बाहेर आली. त्याने रक्तासारखा लाल सूर्य काढला—एक सुंदर सूर्य, इतका प्रखर की आर्थरच्या चेहऱ्यावर घामाचे थेंब जमा झाले.

शेवटी, सूर्य तयार झाला. आर्थरने त्याच्याभोवती उत्साहाने उड्या मारणाऱ्या कोटोला हाकलून लावले, जेणेकरून तो बदमाश सूर्याला आपले घाणेरडे हात लावू शकणार नाही. मग त्याने सूर्य आजीकडे नेला.

"आजी, माझा आवाज येतोय का तुला? आजी?" त्याने विचारले.

हळू आवाजात म्हणाली.

“बघ, मी तुझ्यासाठी सूर्य बनवला आहे.? आजी सूर्याकडे पाहून हसली.

"किती सुंदर लाल सूर्य आहे," जीभ चाटत ती म्हणाली. "आणि किती उबदार आहे. हे घे, मी माझ्या पायाशी ठेवते."

आजीने सूर्यप्रकाश घेतला आणि तो तिच्या दुखऱ्या पायावर ठेवला.

"आता सगळं ठीक आहे. तुला माहित आहे का, माझ्या पायातली वेदना पूर्णपणे गेली आहे. आजीला कोणी बरं केलं? आर्थरने."

आजीने आपल्या नातवाला मिठी मारली, मग हसली, पुन्हा त्याला मिठी मारली, आणखी एकदा हसली आणि ती झोपेपर्यंत लहानग्या आर्थरला मिठी मारत हसत राहिली, आणि अखेरीस आर्थरचा सूर्य तिच्या पायाशी असताना तीही झोपी गेली.

संध्याकाळपर्यंत आजीच्या पायाला अजिबात दुखत नव्हतं. खरंय. आर्थरचा पाय सोफ्यावरून खाली फरशीवर पडला होता आणि त्या मूर्ख म्हाताराने आपल्या घाणेरड्या पंजांनी त्याला खरवडलं होतं. सूरज अनेकदा चिरडला गेला; पण आजी आधीच बरी झाली होती.

त्या संध्याकाळी बाबांनी आजीला विचारले की तिला कसे वाटत आहे. "बरं वाटतं आहे. धन्यवाद," तो म्हणाली. "आर्थरच्या उन्हाने मला बरं केलं."

बाबांना समजले नाही, पण आजीने त्यांना सर्व काही समजावून सांगितले.

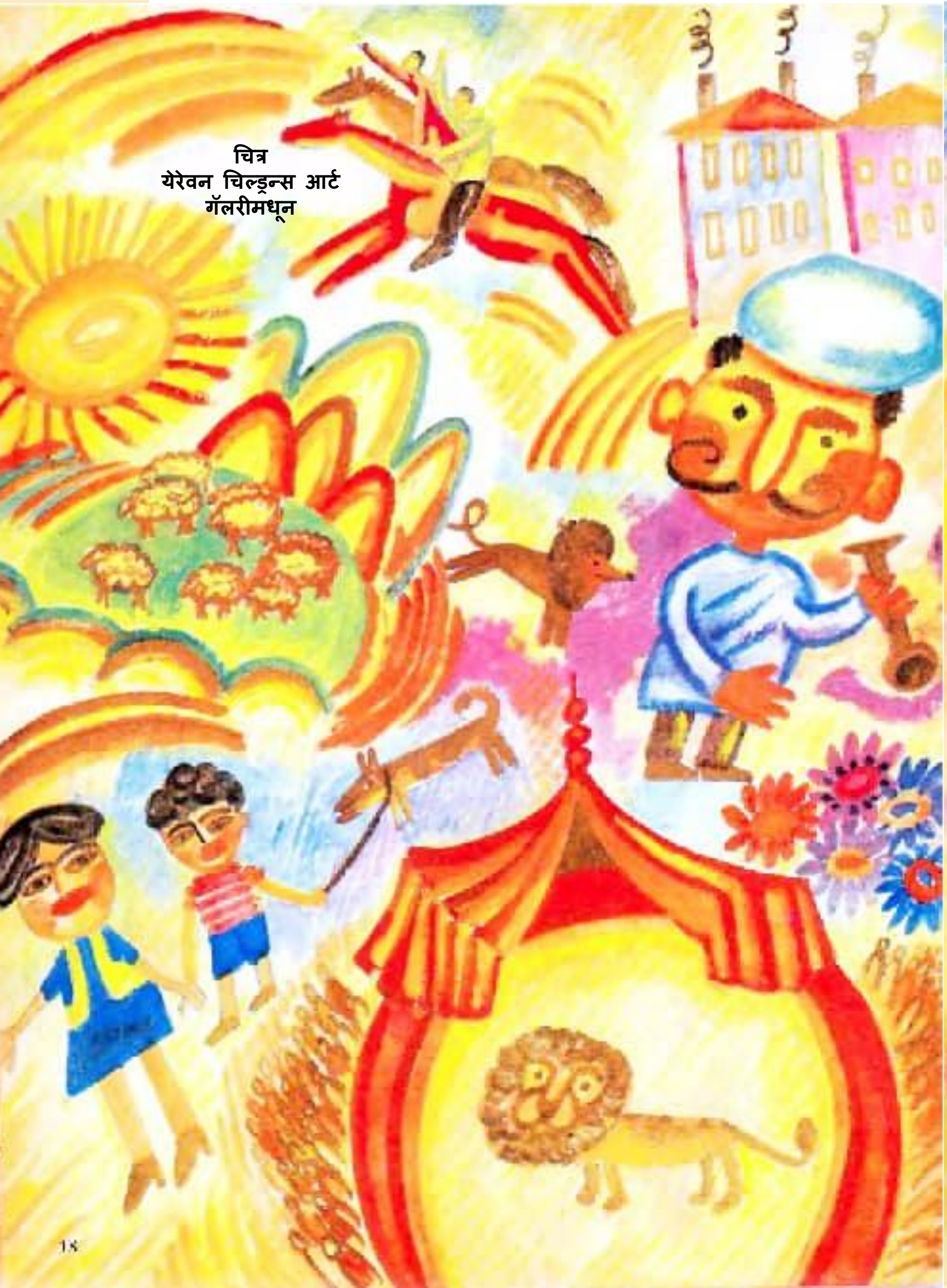
आर्थर आनंदाने आपलं नाक खाजवत होता. त्याचं नाक नेहमीच असं व्हायचं. आर्थर उत्साही असताना आणि रडतानासुद्धा त्याच्या नाकाला नेहमी खाज सुटायची.

आर्थरला आज स्वतःचा खूप अभिमान वाटत होता. तो इतका दयाळू आणि सुस्वभावी होता की बाबांनीसुद्धा म्हटले की आर्थर इतर मुलांसाठी एक आदर्श बनला आहे. आणि तो एक आदर्श म्हणून झोपायला गेला.

आर्थरचा सूर्य जमिनीवर पडला होता. आणि सूर्याच्या, पोटावर, कुत्र्याचे पिल्लू झोपले होते. आर्थर त्याच्यावर ओरडला: "उठ, कोतोत. सूर्यावर कोणी कसं झोपू शकतं? तुझं पोट जळेल. उठ."

जिम रिओर्डन यांनी अनुवादित केले

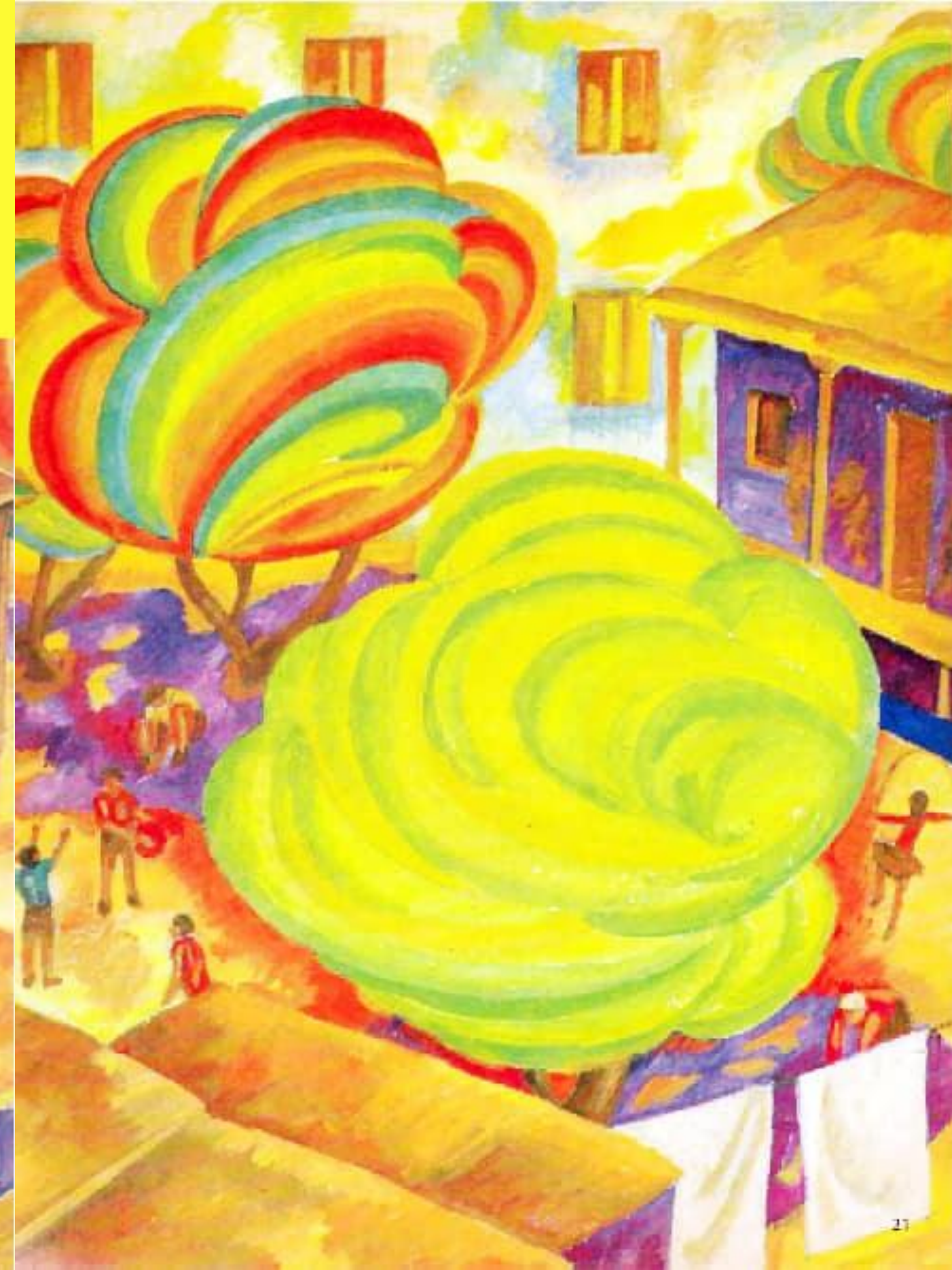
चित्र
येरेवन चिल्ड्रन्स आर्ट
गॅलरीमधून

जेव्हा सर्व काही ठीक असते,
तेव्हा सर्व काही ठीक असते

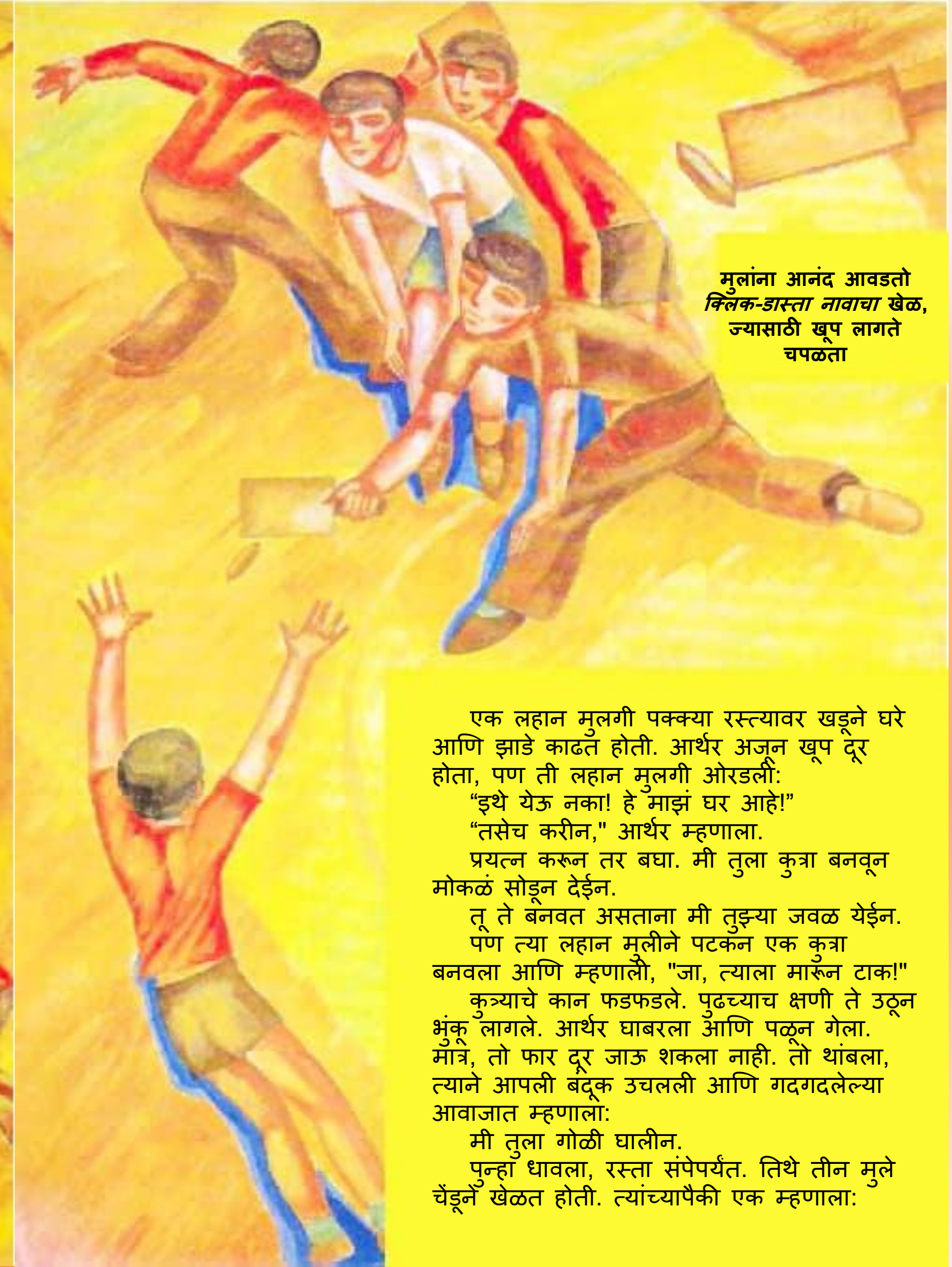
आजी आईला म्हणाली, "मी बाल्कनीतून आर्थरला बघेन."
जर त्याला काही झालं तर? तुम्ही बाल्कनीमध्ये असाल तर त्याला कशी मदत कराल?
त्याच्यासोबत काय होऊ शकेल?
मला कसं कळणार? तो पडला तर काय?
आजी म्हणाली, "जर तसं झालं, तर तो पुन्हा उठेल." ती बाल्कनीत गेली, तिथल्या सोफ्यावर बसली आणि आर्थरकडे बघत बसली..
मैदानात मोठे कुत्रे होते.

आर्मेनियामध्ये लहान मुलांद्वारे खेळल्या जाणाऱ्या *"गिश" या खेळासाठी धैर्य, चपळता आणि वेदनेची पर्वा न करण्याची वृत्ती आवश्यक असते: जर कोणी वेळेवर मागे हटले नाही, खाली वाकले नाही किंवा* हवेत फडफडणाऱ्या

मुलांना आनंद आवडतो *क्लिक-डास्ता नावाचा* खेळ, ज्यासाठी खूप लागते चपळता

एक लहान मुलगी पक्क्या रस्त्यावर खडूने घरे आणि झाडे काढत होती. आर्थर अजून खूप दूर होता, पण ती लहान मुलगी ओरडली:

"इथे येऊ नका! हे माझं घर आहे!"

"तसेच करीन," आर्थर म्हणाला.

प्रयत्न करून तर बघा. मी तुला कुत्रा बनवून मोकळं सोडून देईन.

तू ते बनवत असताना मी तुझ्या जवळ येईन.

पण त्या लहान मुलीने पटकन एक कुत्रा बनवला आणि म्हणाली, "जा, त्याला मारून टाक!"

कुत्र्याचे कान फडफडले. पुढच्याच क्षणी ते उठून भुंकू लागले. आर्थर घाबरला आणि पळून गेला. मात्र, तो फार दूर जाऊ शकला नाही. तो थांबला, त्याने आपली बंदूक उचलली आणि गदगदलेल्या आवाजात म्हणाला:

मी तुला गोळी घालीन.

पुन्हा धावला, रस्ता संपेपर्यंत. तिथे तीन मुले चेंडूने खेळत होती. त्यांच्यापैकी एक म्हणाला:

ए, तू! तुझं नाव काय आहे?

"तो आर्थर आहे. मी त्याला ओळखतो," दुसरा म्हणाला.

"आर्थर, तू आमच्यासोबत चेंडू खेळणार का?" तिसरा मुलगा म्हणाला.

ते चेंडू खेळू लागले, पण आर्थर त्याची बंदूक त्याच्या मार्गात आली.

पहिला मुलगा म्हणाला, "तुझी बंदूक त्या झाडाखाली ठेव. माझं नाव गेवोर्ग आहे," आणि त्याने आपला हात पुढे केला.

दुसरा मुलगा म्हणाला, "माझं नाव शवरश आहे."

तिसरा मुलगा म्हणाला, "माझं नाव सारिका आहे."

मुलांकडे एक मोठा लाल चेंडू होता. म्हणून, आर्थरने आपली बंदूक झाडाखाली ठेवली आणि तो त्यांच्यासोबत खेळू लागला. त्या वाईट मुलीचा कुत्रा खूप दूर होता, आणि आर्थरला त्याची अजिबात भीती वाटत नव्हती. ते नुकतेच खेळायला लागले होते, तेवढ्यात पहारेकरी हातात एक लांब नळी घेऊन बाहेर आला.

तो म्हणाला, "तुम्ही लोक जा. मला गवताला आणि झाडांना पाणी घालायचं आहे."

मग मुलांनी लाल चेंडू घेतला आणि ते वाळूच्या ढिगाऱ्याकडे गेले. आणि ते बंदुकीबद्दल सगळंच विसरून गेले.

वाळूचा ढिगारा प्रचंड होता. गेव्हॉर्गने आपल्या हातांच्या आधाराने त्यावर उभे राहण्याचा प्रयत्न केला. शवरशनेही प्रयत्न केला, पण तो पडला. सारिकनेही प्रयत्न केला, पण तोही पडला. मग आर्थरने प्रयत्न केला, पण तोही पडला.

"माझ्यासारखं कोणीच करू शकत नाही!" गेवोर्ग बढाई मारत म्हणाला. यामुळे इतर मुले संतापली.

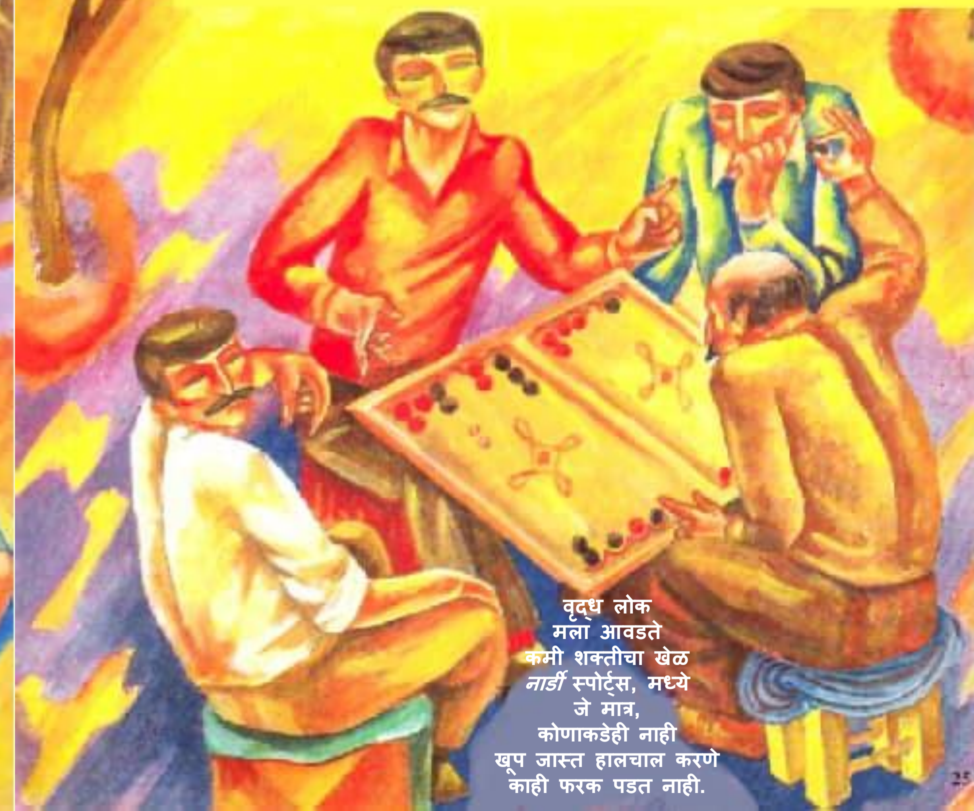
"जा इथून! ही आमची जागा आहे," वर्ष म्हणाला.

"मला माफ करा," गेव्हॉर्ग म्हणाला.

"हे आमचं मैदान आहे, त्यामुळे ही आमची वाळूची टेकडी आहे," वर्ष म्हणाला.

गेवोर्ग रडू लागला. यामुळे आर्थरला मलाही रडावेसे वाटले.

शावरश आणि सारिकने गेवोर्गला हाकलून लावले. तो निघून गेल्यावर, शावरश एका वाळूच्या ढिगाऱ्यावर बसला आणि म्हणाला:

वृद्ध लोक
मला आवडते
कमी शक्तीचा खेळ
नार्डी स्पोर्ट्स, मध्ये
जे मात्र,
कोणाकडेही नाही
खूप जास्त हालचाल करणे
काही फरक पडत नाही.

हे उत्तम आहे!

"आर्थर "तू सुद्धा दुःखी झालास," पण तो काहीच बोलला नाही.

कारण तो अजिबात आनंदी नव्हता.

मग त्याने तो चेंडू टेकडीवरून खाली घरंगळवला, पुन्हा पुन्हा, पुन्हा पुन्हा, पुन्हा पुन्हा, पुन्हा पुन्हा, पुन्हा पुन्हा, त्याला खूप वाईट वाटले.

थोड्या वेळाने, वर्षची आई त्याला हाक मारून म्हणाली, "घरी ये. जेवणाची वेळ झाली आहे. "

वर्षश आपला चमकदार लाल चेंडू घेऊन घरी गेला. आता मैदान खूपच कंटाळवाणे दिसत होते. सारिकला अजिबात शिष्टाचार नव्हते, कारण तो त्याचे नाक खाजवू लागला. आर्थरनेही तसेच केले, पण कदाचित त्याला खूप कंटाळा आला होता आणि खूप वाईट वाटत होते म्हणून... तो टेकडीवरून खाली धावत गेला आणि त्याला अचानक खूप भूक लागली. पण तो त्या पक्क्या रस्त्याने परत खाली गेला नाही जिथे ती मुलगी होती, कारण त्याला तिच्या कुत्र्याची भीती वाटत होती. तो थेट घरापर्यंत धावत गेला आणि शेवटी जेव्हा तो पहारेकऱ्याची बासरी ऐकतो तो पाण्याच्या प्रवाहाखालून धावला आणि ओला झाला. अखेरीस, तो त्याच्या दारापाशी पोहोचला.

"अरे देवा! तू किती घाणेरडा झाला आहेस!" त्याची आई म्हणाली. "लवकर कपडे बदल."

"सारिक आणि शवर्ष यांनी गेव्हॉर्गचा पाठलाग केला."

काय, गेव्हॉर्ग? तू तर पूर्ण भिजला आहेस!

मी सुद्धा त्याला हाकलून लावले, पण मला तसे करायचे नव्हते.

तुझा शर्ट काढ.

गेवोर्ग रडू लागला. मग तो घरी गेला.

या वयाच्या मुलाला एकट्याने बाहेर जाऊ देऊ नये..

मला गेव्हॉर्गबद्दल वाईट वाटतं. तुला नाही का वाटत, आई?

यानंतर त्याने दुपारचे जेवण केले.

आईने आर्थरला अंघोळ घालून कोरडे कपडे घातले असावेत.

आर्थर स्वतःशीच म्हणाला, "मी माझी बंदूक अंगणातच ठेवली आहे. ती आता हरवली असेल."

जो एकटा राहतो, तो हरवतो.

तेवढ्यात दाराची घंटा वाजली. आईने दार उघडले. बाहेर सारिक आणि गेवोर्ग उभे होते. गेवोर्गच्या हातात बंदूक होती.

ही तुझी "बंदूक, आर्थर. ती आमच्या ताब्यात आहे. सारिकच्या ताब्यात आहे," तो म्हणाला.

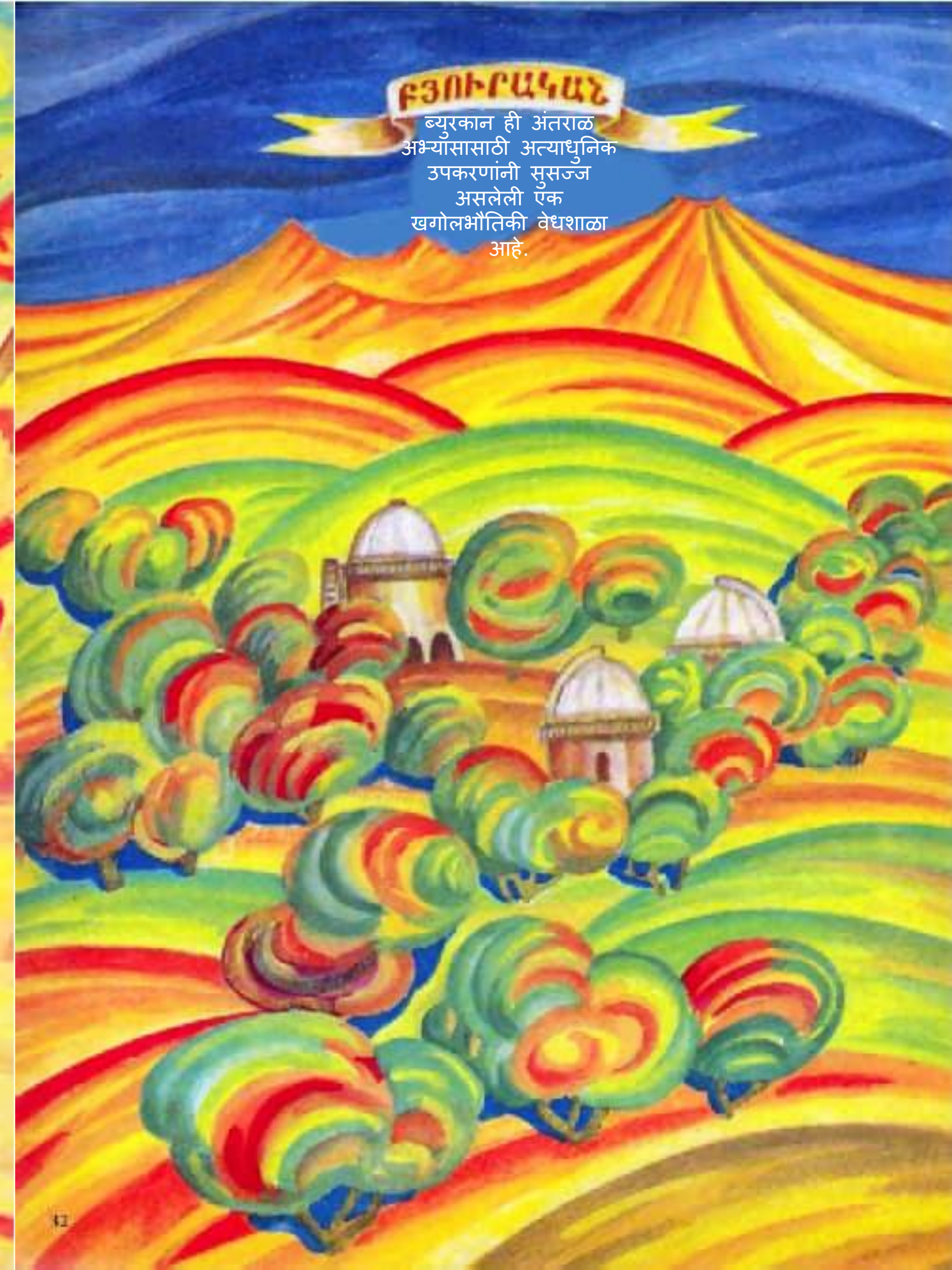
आईने त्या प्रत्येकाला एक सफरचंद दिले, आणि मग पुन्हा सर्व काही छान झाले! पहिले म्हणजे, आईने आर्थरलाही एक सफरचंद दिले. त्यानंतर, सारिकला त्याची बंदूक सापडली, जी वरवर पाहता पूर्णपणे हरवली होती.

पण सर्वात महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे सारिक आणि गेवोर्ग यांनी सलोखा केला आहे. शावरशसुद्धा सलोखा करेल. त्याचे जेवण संपताच तो पुन्हा खेळायला बाहेर येईल आणि सर्वांशी सलोखा करेल.

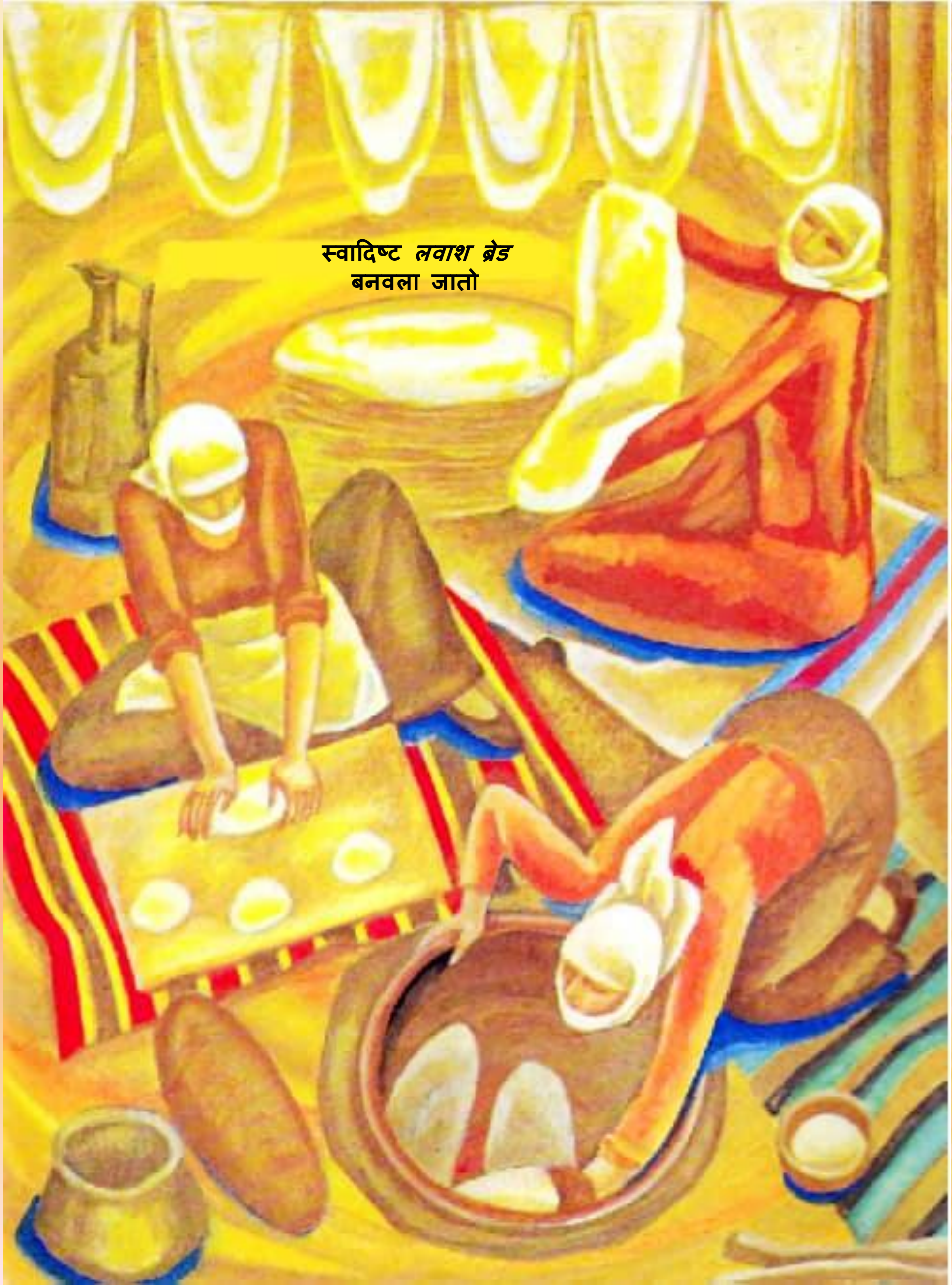
आता खरंच सगळं ठीक होतं. हो, जेव्हा सगळं ठीक असतं, तेव्हा सगळं ठीक असतं.

सोलास्को,

ब्युरकान ही अंतराळ अभ्यासासाठी अत्याधुनिक उपकरणांनी सुसज्ज असलेली एक खगोलभौतिकी वेधशाळा आहे.

स्वादिष्ट *लवाश ब्रेड*
बनवला जातो

इ.स. ५ व्या शतकात मेस्रोप माक्सटोट्स यांनी तयार केली.
अर्मेनियन लोक आजही त्याला स्मरतात.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

आर्मेनिया

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

मातृभूमी

ԲԱՐԻ ԳԱԼՈՒՍՏ

तुमचे स्वागत आहे

